

SLAVOMÍR WOLLMAN

(3. KOLOVOZA 1925.– 27. SIJEČNJA 2012.)

U Pragu je 27. siječnja 2012., u osamdeset i sedmoj godini života, umro Slavomír Wollman, slavist, rusist, teoretičar književnosti i književni komparatist svjetskoga ugleda i glasa. Wollman je rođen 3. kolovoza 1925. u Bratislavi, u češko-slovačkoj obitelji. Otac Frank bio je profesor slavistike na Masarykovu sveučilištu u Brnu, teatrolog i sakupljač folklorne građe, kao i jedan od najvažnijih predstavnika češke međuratne književne komparatistike, dok je Wollmanova majka Anna poznata kao autorica dječje književnosti. U obitelji širokog spektra humanističkih (kako znanstvenih tako i umjetničkih) preokupacija, Slavomír Wollman razvio je interes i ljubav ponajprije za književnost i strane jezike, stoga je naposljetku krenuo očevim književnoteorijskim i komparatističkim tragovima. Tim se tragovima, konkretno tezi Franka Wollmana iz 1968. godine o postojanju srednjoeuropsko-balkanske opće književnosti, vratio potkraj svoga života u studiji *Van Tighem i ostali: u potrazi za općom književnošću u smjeru jugoistoka* (2008).

Nakon završenog studija slavistike i rusistike na Karlovu sveučilištu u Pragu, Wollman se zapošljava u Slavističkom zavodu Čehoslovačke (mnogo kasnije i Češke) akademije znanosti, gdje provodi čitav svoj radni vijek, sve do umirovljenja 2004. godine. Usto, od 1957. bio je aktivan u Čehoslovačkom komitetu slavista i Međunarodnom komitetu slavista, pri čemu je u oba komiteta prošao dug put od tajnika do predsjednika. Više od pola stoljeća (1949–2004) djelovao je u časopisu *Slavia*, u kojem je naposljetku obnašao i funkciju glavnog urednika, a uredio je i devet zbornika s međunarodnih kongresa slavista (*Česká slavistika*).

Prvo razdoblje Wollmanova znanstvenog djelovanja obilježili su rusistički znanstveni interesi. U pedesetim godinama prošloga stoljeća intenzivno se bavio pitanjima slavenske, odnosno ruske drame 18. i 19. stoljeća te metodološkim problemima starije ruske književnosti. Wollmanovo zanimanje za rusku književnost rezultiralo je vrijednom monografijom naziva *Slovo o vojni Igorevoj kao umjetničko djelo* (1958), u kojoj predmetu svoje analize pristupa s primarno estetskog aspekta. U šezdesetim godinama u radu Slavomíra Wollmana izvjestan je zaokret ka komparatističkom proučavanju slavenskih književnosti, koje je nastojao sagledati u širem, europskom kontekstu. Također, intenzivno se bavio pitanjima teorije književnosti i metodologije proučavanja književnosti, pri čemu se u velikoj mjeri oslanjao na znanstveni rad svoga oca, kao i svoga učitelja, poznatog slavista i polonista Karela Krejčíja. Rezultati tih istraživanja objavljeni su u trima književnim monografijama u rasponu od svega tri godine: *Poredbena metoda u znanosti o književnosti* (Bratislava, 1988), *Češka škola književne komparatistike* (Prag, 1989) i *Povijest opće književnosti* (Bergamo, 1990). Rad na četvrtom, još uvijek neobjavljenom djelu iz ovoga ciklusa pod nazivom *Slavenske književnosti u Srednjoj Europi* autor je završio netom prije smrti.

Vrlo su zanimljive i znanstveno poticajne studije koje je Wollman objavljivao u posljednjem desetljeću svoga života. Studija o Josefu Dobrovskome (2003), utemeljitelju i velikanu slavistike, iskaz je autorova divljenja prema autoritetu

kojeg u najvećoj mjeri smatra zaslužnim što je slavistika pronašla svoje mjesto u samom žarištu tadašnje europske znanstvene misli. Promišljanje o Dobrovskome, o njegovoj znanstvenoj ostavštini i njegovim nastavljačima Wollmana dovodi do ne baš optimistične dijagnoze suvremene (postmodernističke) književne komparatistike: enciklopedizam i znanstvenu erudiciju Josefa Dobrovskog kao velikog slavističkog uzora suprotstavlja znanstvenom pomodarstvu koje je u književnoj komparatistici detektirao od sedamdesetih godina naovamo. Pet godina kasnije (2008) Wollman se u već spomenutoj studiji o općoj književnosti nadovezao na poznati referat svoga oca iz 1968. godine. Oslanjajući se na svoje dugogodišnje bavljenje pitanjima opće književnosti, Slavomír Wollman nastojao je aktualizirati očevu tezu o tri opće književnosti: uz sovjetsku (koja seže i na Aziju) te atlantsku (zapadnoeuropsku) književnost, koja seže na američko tlo, Frank Wollman upozorio je na postojanje i treće, "srednjoeuropsko-balkanske interetničke književne i kulturne povezanosti i kompleksnosti".

Slavomír Wollman bio je filolog vrlo široke naobrazbe i širokih znanstvenih interesa. U svojim studijama, koje su često predstavljale polazišta za nova promišljanja, pa čak i za nove polemike, istupao je kao autor čije su znanstvene spoznaje i afiniteti nerijetko nadilazili granice filologije i zadirali u područja geopolitičke, povijesne, etnološke ili kulturološke naravi. Wollmanovim odlaskom češka – ali i svjetska – slavistika ostala je bez svog istaknutog promotora i pronicljivog promišljatelja. Praznina je to koju će biti teško nadoknaditi.

Matija Ivačić